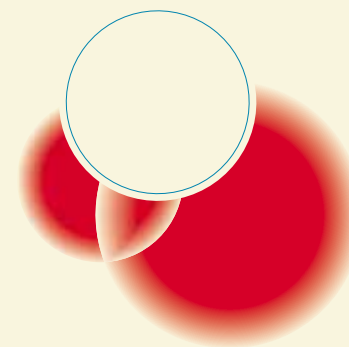
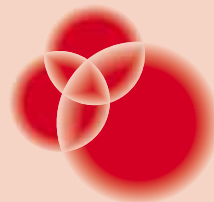

MOBIELTJES, DE WERELD OP ZAK
ouders en kinderen met elkaar in gesprek

< MEDIAWIJZER >

< MEDIAWIJZER >

Mediawijzer, platform voor verantwoord mediagebruik, biedt jongeren, ouders en andere opvoeders een helpende hand bij het gebruik van ict en moderne media. Mediawijzer wil nieuwe ontwikkelingen tijdig signaleren, deze doordenken en op basis daarvan voorlichting geven over het verantwoord omgaan met deze media.

In het voorjaar van 2009 verscheen de brochure 'Spelen in een virtuele wereld'. In 2008 kwamen twee brochures uit: 'MSN, dicht bij de ander' en 'Hypes, een bijenkorf van vrienden'. Medio 2007 zag een brochure het licht over het gebruik van dvd's: 'Dvd's, kijken of niet kijken'.

Uitgangspunt bij al het handelen van Mediawijzer is de Bijbel, Gods Woord, opgevat naar de Drie Formulieren van Enigheid.

Meer informatie over het werk van Mediawijzer vindt u op de website www.mediawijzer.nl. Op deze website kunt u ook alle brochures downloaden.

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	p. 02
01. ONTWIKKELINGEN EN MOGELIJKHEDEN	p. 06
02. MOBIELTJES: SPIEGEL VAN DE SAMENLEVING	p. 11
03. TOETSEN AAN GODS WOORD	p. 13
04. DE VINGER AAN DE POLS	p. 20
05. IN PLAATS VAN EEN SLOTWOORD	p. 27

< MEDIAWIJZER >

INLEIDING

‘Mam, wanneer krijg ik een eigen mobieltje? Heel veel kinderen in mijn klas hebben er al een.’ Voor Nico (10) is het geen vraag meer. Hij vindt zichzelf oud genoeg om een eigen mobieltje te hebben. Dat lijkt hem erg handig: als hij onderweg van school naar huis een leuke band krijgt, kan hij zijn ouders informeren dat het wat later wordt.

Toch zijn de ouders van Nico nog niet overtuigd van de noodzaak van een eigen toestel. ‘Maar Nico, je weet toch dat als je op de fiets ergens naartoe gaat, je het mobieltje van je zus mag lenen?’ Nico schudt zijn hoofd. ‘Dat vind ik zo’n gezeur, want zij heeft ’m ook vaak nodig. En het is ook leuk om af en toe een sms’je te sturen naar mijn vrienden, of onderweg een foto te maken als ik iets leuks zie...’

Naarmate kinderen ouder worden, neemt de behoefte aan een eigen mobieltje duidelijk toe. Ondertussen roept dat bij ouders vaak de nodige vragen op. Vanaf welke leeftijd is het in deze tijd min of meer noodzakelijk om een eigen mobieltje op zak te hebben en welk toestel is daarvoor geschikt? Is het voor de ouders van Nico handig om bij de eventuele aanschaf van een telefoon te kiezen voor een telefoonkaart of is een abonnement toch beter? Is het nog mogelijk om een mobieltje voor Nico te kopen waar geen internet op zit? Is het verstandig om met hem afspraken te maken over het gebruik ervan? Moet hij elke middag uit school de telefoon in het keukenlaatje leggen? Wat gebeurt er met de telefoon op zondag?

De zus van Nico (17) heeft al jaren een mobieltje. Het toestel dat ze nu heeft is inmiddels haar derde exemplaar. Ze is er erg tevreden mee, omdat ze er filmpjes en foto’s mee kan maken en bekijken: er zit een 8 megapixelcamera met gezichtsherkenning op! En als ze met de trein onderweg is, kan ze ondertussen haar Hyves-profiel bijwerken of wat op YouTube rondneuzen. Goed, het mobieltje kost haar dan wel een paar tientjes per maand, maar dankzij een bijbaantje in de supermarkt kan ze dat prima betalen.

Het is goed dat ouders zich vragen stellen over het gebruik van de mobiele telefoon van henzelf en van hun kinderen. Veel jongeren en ouderen leven onafgescheiden van hun mobieltje. Ze gebruiken het ook niet zozeer om te bellen, maar vooral om ermee te sms’en, foto’s of video’s mee te maken, er spelletjes op te doen of - in toenemende mate - gebruik te maken van internet en ermee te mailen.

ONDERZOEK RD

Er is geen recent uitgebreid onderzoek beschikbaar naar het gebruik van mobieltjes in de gereformeerde gezindte. Wel heeft het Reformatorisch Dagblad in 2008 een onderzoek uitgevoerd naar internetgebruik en mobieltjesbezit in de gereformeerde gezindte. Daarin zeiden negen op de tien deelnemers een mobiele telefoon te hebben. Een kwart van alle bezitters van een mobieltje gaf verder aan de mogelijkheid te hebben om mobiel te surfen op internet. In dit onderzoek deden de jongeren wat mobieltjesbezit betreft niet onder voor de volwassenen. Zo gaf 87 procent van de deelnemers aan dat thuiswonende kinderen over een mobieltje beschikken.

Verder bleek in het RD-onderzoek dat op dat moment een internetfilter op het mobieltje lang niet zo vanzelfsprekend is als het filter op de thuiscomputer. Drie op de tien ondervraagden gaven aan eerst te willen weten hoeveel een gefilterd abonnement op een mobieltje extra gaat kosten.

WAAR WORDEN MOBIELTJES VOOR GEBRUIKT?

In 2007 hebben MTV Networks en MSN uitgebreid wereldwijd onderzoek gedaan naar de manier waarop jongeren hun mobiele telefoon gebruiken. Jongeren gebruiken hun mobieltje nog steeds het meest voor communicatie: bellen en sms'en. Dat laatste is belangrijker: via sms communiceren ze met een grote groep vrienden en maken ze afspraken met elkaar. Bellen doen jongeren vooral naar hun goede vrienden en om goed nieuws te vertellen.

Jongeren wisselen veel informatie met elkaar uit: vooral foto's en video. Foto's zijn belangrijk, met name voor meisjes. Ze leggen er ervaringen mee vast, bewaren die en delen ze met elkaar om die ervaring later opnieuw te beleven. Verder worden mobieltjes vooral gebruikt om spelletjes te spelen, naar muziek te luisteren en te internetten. De kosten zijn de belangrijkste beperkende factor voor jongeren.

WOORDENLIJST

App, apps

Applicaties, computerprogramma's die geschikt zijn gemaakt voor een mobiele telefoon. Meestal moeten apps via internet gedownload worden naar het mobieltje.

Bluetooth

Techniek voor draadloze verbinding waarmee apparaten op korte afstand (enkele meters) onderling gegevens kunnen uitwisselen. Deze techniek wordt bijvoorbeeld gebruikt om draadloos te printen, naar muziek te luisteren met een draadloze koptelefoon of om geluidsbestanden en foto's uit te wisselen tussen een pc en een mobiele telefoon.

Gadget

Een hebbeding, een aantrekkelijk apparaat of accessoire, vaak vol technisch vernuft. De iPhone van Apple wordt aangeduid als een gadget.

Gprs

General packet radio service, de eerste techniek die het mogelijk maakte om constant verbinding met internet te maken vanaf een mobieltje zonder telefoontikken te betalen. Veel mobieltjes gebruiken deze techniek nog steeds als er geen snellere mogelijkheid beschikbaar is, zoals umts. Zie umts voor een overzicht van de verbindingssnelheden.

Gps	Global positioning system, de naam van een wereldwijd plaatsbepalingssysteem. Dit systeem gebruikt satellieten om met hoge nauwkeurigheid de positie op aarde te bepalen. Het wordt vooral gebruikt voor routenavigatie, maar ook mobieltjes kunnen er gebruik van maken, bijvoorbeeld om bij het maken van een foto de locatie vast te leggen, of aanbiedingen van een winkel in de buurt te ontvangen.
Hsdpa	High speed downlink packet access, een techniek om snel draadloos te internetten. Zie umts voor een overzicht van de verschillende snelheden.
Lte	Long term evolution, een verbeterde en veel snellere versie van umts, en de opvolger van hsdpa. Op dit moment wordt deze techniek nog niet in Nederland geleverd. Zie umts voor een overzicht van de snelheden.
Mms	Multimedia messaging service, de multimediale opvolger van sms. Een mms-bericht kan bestaan uit tekst, geluid, een plaatje of een stukje video, of een combinatie van deze soorten.
Mp3	Techniek om geluidsbestanden samen te persen zonder waarneembaar kwaliteitsverlies. De term mp3'tje wordt ook gebruikt voor het geluidsbestand zelf. De inhoud kan variëren van een beltoon tot een preek.
Pda	Personal digital assistant, een handcomputer die naast de gewone computertaken ook andere functies biedt, zoals bellen, navigeren, internetten en spelletjes. Bekende merken zijn Palm en BlackBerry. Het verschil met een smartphone is klein, bij een pda ligt de nadruk meer op de computertaken en het zakelijk gebruik.
Resolutie	Het aantal gebruikte pixels (beeldpunten) op een beeldscherm. In de regel is de beeldkwaliteit hoger als de resolutie hoger is.
Ringtone	Melodietje dat afgespeeld wordt om de gebruiker van een mobieltje te waarschuwen dat er een berichtje of een gesprek binnenkomt.
Smartphone	Een 'slimme' telefoon waarmee behalve bellen nog veel meer mogelijk is, zoals internetten, muziek of video's afspelen, agenda en e-mail bijwerken.
Sms	Short message service, korte tekstberichten (160 tekens) die vanaf een mobiele telefoon verstuurd kunnen worden naar een ander toestel.
Touchscreen	Aanraakscherm om de mobiele telefoon te bedienen. Sommige mobiele telefoons hebben helemaal geen toetsen meer.
Umts	Universal mobile telecommunications system, de opvolger van gprs, die snel internetten op een mobiele telefoon mogelijk maakt. De snelheid wordt uitgedrukt in kilobit of megabit per seconde (kbps of mbps). Een vergelijking van de verschillende snelheden: gsm: 9,6 kbps, gprs: 56 kbps, umts: 384 kbps, hsdpa: tot 14 mbps, lte: tot 100 mbps
Uploaden	Verzenden van een bestand naar een andere gegevensbron, bijvoorbeeld naar een website.
Wallpaper	Afbeelding die dient als achtergrond voor het scherm van een mobiele telefoon.
YouTube	Website voor het bekijken en uitwisselen van video's. Moderne mobieltjes kunnen video's rechtstreeks op deze website plaatsen.

01.

ONTWIKKELINGEN EN MOGELIJKHEDEN

Knipsel uit de Financial Times.

Mobiele telefoons zijn niet meer weg te denken uit de samenleving. Vroeger werd het mobieltje voor hetzelfde doel gebruikt als de gewone telefoon: bellen. Tegenwoordig is bellen slechts een van de vele mogelijkheden. Vooral voor jongeren is deze functie allang niet meer het belangrijkste. Ze maken bijvoorbeeld vaak gebruik van sms'jes, korte tekstberichten.

Mobiele telefoons worden niet alleen gebruikt om met elkaar te communiceren, maar ook voor vermaak: het afspeelen van muziek, luisteren naar de radio en spelletjes spelen. Bij nieuwere toestellen is ook het bekijken van films en foto's mogelijk. Het binnenhalen, kopen en uitwisselen van digitale muziek en films is inmiddels zo eenvoudig dat miljoenen mensen daartoe overgaan.

Met een zogenaamde smartphone zijn er nog veel meer mogelijkheden, zoals toegang tot internet, routenavigatie (net als een TomTom) en de mogelijkheid om de telefoon als portemonnee of pinpas te gebruiken.

Smartphones kunnen, net als sommige andere toestellen, mms-berichten verzenden: tekstberichtjes met een plaatje of filmpje erbij. Die functie wordt nog niet veel gebruikt en zal waarschijnlijk worden ingehaald door het via internet of e-mail versturen van berichten met een foto of een filmpje, omdat dit nu in de meeste gevallen goedkoper is.

BELTONEN EN MUZIEK

Een van de eerste functies die een gebruiker bij een nieuwe telefoon opzoekt, is het instellen van een beltoon of ringtone: het geluidje dat een telefoon afspeelt als iemand ernaar belt. Dankzij de zelfgekozen melodie is de beltoon altijd goed te herkennen. Daarnaast zien veel bezitters van een mobieltje zo'n beltoon als een middel om zich van elkaar te onderscheiden.

De meeste telefoons beschikken al over een reeks melodietjes, maar het is ook mogelijk zelf een beltoon op te nemen of uit te wisselen met andere telefoons. Voor bedragen tussen de 1 en de 3 euro per stuk kunnen ze van internet worden gedownload: de ringtone wordt dan vanaf een website naar de mobiele telefoon verstuurd. Er is een complete industrie ontstaan die zich toelegt op het verkopen van ringtones, met wereldwijd een omzet van honderden miljoenen euro's. Daarbij gaat het lang niet altijd om melodietjes maar ook om uitroepen, stemmen van bekende zangers of het geluid van een huilende baby. Een addertje onder het gras bij deze internetdienst is dat de gebruiker daarmee vaak automatisch vastzit aan een (duur) abonnement op een aantal nieuwe beltonen per week.

Mobiele telefoons worden ook gebruikt om muziek te beluisteren. Dat kan via de ingebouwde radio (veel telefoons beschikken over een FM-radio) of door muziekbestanden vanaf een computer of een ander mobieltje te kopiëren. Sommige telefoons gebruiken daarvoor een kabeltje dat in de computer geplugd wordt, maar de meeste mobieltjes

beschikken over Bluetooth, een techniek om draadloos muziek en andere bestanden over te seinen, vanaf de computer of naar elkaar. Het mobieltje werkt vervolgens net als een mp3-speler, met de bijbehorende oordopjes.

IN BEELD

Vrijwel elke mobiele telefoon heeft een camera. De gebruiker kan daar niet alleen foto's en video's mee maken, maar die ook zonder tussenkomst van een computer vervolgens weer naar anderen sturen. Ook kunnen de nieuwe generaties mobieltjes foto's en video's direct uploaden naar videosites zoals YouTube, zodat iedereen met een internetverbinding deze kan bekijken. De gebruiker van de mobiele telefoon heeft daarmee de wereld op zak.

Sommige mobieltjes hebben ook een cameraatje aan de voorkant, zodat het mogelijk is een videogesprek met elkaar te hebben. Omdat hiervoor op dit moment nog geen standaardprogramma beschikbaar is dat op alle mobieltjes staat, werkt het meestal alleen tussen twee dezelfde toestellen. Het is nog erg lastig om met toestellen van een verschillend merk met elkaar te 'videobellen'.

SNELLE VERBINDINGEN

Moderne mobiele telefoons kunnen gebruikmaken van snelle communicatienetwerken om gegevens te verzenden en te ontvangen. Vanouds gebruikten de telefoons alleen het gsm- of gprs-netwerk, maar daar zijn nu veel snellere varianten van, zoals umts en hsdpa. Dat maakt het mogelijk om via het mobieltje gebruik te maken van internet en e-mail. De telefoons kunnen ook werken via draadloze internetaansluitingen in huis of kantoor (wifi).

Volgens een onderzoek van Multiscope (oktober 2009) is 60 procent van de mobiele telefoons geschikt voor mobiel internet. De verwachting is dat er binnen enkele jaren vrijwel geen toestellen meer verkocht zullen worden zonder snelle internetmogelijkheden. De kosten voor een internetverbinding op het mobieltje worden steeds lager, zodat die nauwelijks een drempel meer vormen. Bij veel abonnementen bestaat de mogelijkheid om te surfen tegen een vast bedrag per maand (5 euro per maand voor een

beperkte hoeveelheid dataverkeer, 10 euro per maand voor onbeperkt internetten). Bij internet op de computer is het al heel gewoon geworden dat mensen *altijd* online zijn; door internet op het mobieltje betekent dat ook dat men *overal* online is. Dat betekent dat een mobieltje niet alleen 'rinkelt' voor een telefoontje maar ook als er een nieuw mailtje binnenkomt.

Een nieuwe, nog snellere techniek (lte) wordt op dit moment nog niet gebruikt in Nederland, maar is in Japan al vrijwel gereed voor de markt. Lte is tientallen keren sneller, zodat het downloaden van een complete cd van 720 megabyte naar een mobieltje niet langer dan een halve minuut duurt. De ontwerpers van deze techniek verwachten dat die vooral gebruikt gaat worden voor het bekijken van video's, voor videobellen en voor internetpelletjes.

GEBRUIKSGEMAK

Met het oog op de nieuwe mogelijkheden is het gebruiksgemak van mobieltjes de laatste jaren sterk verbeterd. De schermpjes worden groter en hebben een hoge resolutie waardoor heel kleine lettertjes toch scherp en goed leesbaar worden weergegeven. Het tikken van berichten gaat steeds gemakkelijker: sommige telefoons hebben een volledig toetsenbord en er zijn ook toestellen met een aanraakscherm. Zo'n touchscreen, een scherm waar je via een penntje of met je vingers het toestel kunt bedienen, maakt het mogelijk snel te typen of allerlei handelingen uit te voeren zonder dat daarvoor allerlei knopjes en toetsen nodig zijn.

Die gebruiksvriendelijkheid is vooral van belang voor het internetten. De bediening van het toestel wordt vergemakkelijkt door de manier waarop de informatie aangeboden wordt: niet alleen meer via adresbalken en met veel tekst, maar veel meer met verschuifbare figuurtjes (iconen) en andere grafische mogelijkheden.

APPS

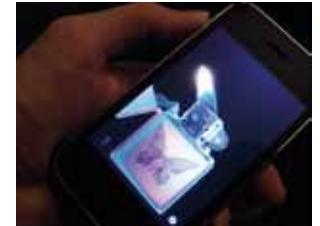
Een andere methode om het mobiel surfen te vergemakkelijken is het aanmaken van bladwijzers (favorieten), waardoor de gebruiker geen webadressen hoeft in te tikken. Het surfen gebeurt lang niet altijd meer via een webbrowser, zoals op een pc, maar door middel van speciale programma's, applicaties of apps genoemd, die via zo'n icoontje direct op te roepen zijn. Zo zijn er apps waarmee het heel eenvoudig is om Hyves-pagina's bij te werken, de laatste nieuwsberichten te lezen of reisinformatie op te roepen.

Programma's installeren op een mobieltje is al heel lang mogelijk, maar was niet altijd eenvoudig. Het besturingsstelsel van de huidige generatie mobieltjes is zo ontworpen dat het installeren van zulke apps een fluitje van een cent is. Deze toepassing is daarom heel populair geworden. Sommige applicaties moeten eerst gekocht worden, andere zijn gratis verkrijgbaar. De bekendheid van deze apps is vooral ontstaan door de iPhone van Apple, maar intussen hebben ook concurrenten als Microsoft, Google, Nokia en Samsung hun winkels voor dit soort programma's.

Apple is marktleider: in de App Store van deze leverancier staan (eind 2009) meer dan 100.000 programma's, waarvan er al zo'n 2 miljard zijn gedownload. Voorbeelden van applicaties op mobiele telefoons zijn:

- spelletjes
- programma's om aandeelkoersen te volgen
- weerbericht
- MSN of Windows Live Messenger
- concordantie of Bijbelleesrooster
- programma's om boeken digitaal te lezen
- Hyves
- Skype, programma om goedkoop of gratis te bellen via internet
- programma's om beltonen te downloaden
- Twitter, programma waarmee gebruikers elkaars berichten kunnen lezen
- programma om tv te kunnen kijken op je mobiel
- programma voor routenavigatie

Daarnaast zijn er veel applicaties in omloop die niet direct nuttig zijn en weinig met de functies van een mobiele telefoon te maken hebben, maar juist daarom populair zijn. Voorbeelden zijn programma's waarmee je het aanraak-scherm gebruikt om orgel of gitaar te spelen, of om een zaklamp, bierglas of aansteker te simuleren.

FILTERING

Het is mogelijk om de toegang tot mobiel internet te filteren, op dezelfde manier als op de computer. Wel is daarvoor een abonnement nodig bij een provider die dit ondersteunt.

Op het moment van verschijnen van deze brochure (eind 2009) is er maar één aanbieder/provider van gefilterd mobiel internet: Emobiel (www.emobiel.nl). De filtertechniek is te vergelijken met die van KlikSAFE.

Wie niet gebruikmaakt van Emobiel maar toch gefilterd mobiel internet wil, is aangewezen op het downloaden van een filter naar de mobiele telefoon. Voorbeelden daarvan zijn SafeEyes, Mobicip en iNet SafetyBubble. Een nadeel van deze filters is dat ze apart door een toezichthouder op de mobiele telefoon geïnstalleerd moeten worden, omdat ze anders door de gebruiker eenvoudig kunnen worden uitgezet. Een ander probleem is dat deze filters nog niet of onvoldoende zijn afgestemd op het Nederlandse taalgebied en op de Nederlandse omroepen.

MOBIELE COMPUTER

‘Een mobieltje is voor mij een ding dat ik gebruik om zo nodig te bellen of gebeld te worden. Meer heb ik niet nodig, dacht ik altijd. Toen kwam het moment waarop iemand mij liet zien wat je met een iPhone allemaal kunt. Hij liet me zien dat een tikje op het scherm direct Google Maps tevoorschijn roept, waarop je precies kunt zien waar je je bevindt. Handig als je de weg zoekt. Met een ander tikje roep je het laatste nieuws op. Weer een ander tikje en je bent direct in je mailbox. En dat alles goed leesbaar en heel gebruikersvriendelijk. Zo iets zouden we toch allemaal wel willen?’

Het mobieltje is door de veelheid aan nieuwe functies een mobiele computer geworden. De meest bezochte sites zijn de nieuwssite nu.nl, zoekmachine Google, de site van Buienradar en Hyves.

Acht van de tien Hyvers die beschikken over mobiel internet werken hun pagina’s ook onderweg bij. De verwachting voor dit soort profielsites is dat binnen enkele jaren het mobieltje de belangrijkste toegangspoort naar deze sites is, belangrijker dan de pc of de laptop. Voeg daarbij de mogelijkheid om precies te zien waar je vrienden zich bevinden, en er ontstaat een geheel nieuwe manier van netwerken. Vroeger maakten jongeren die elkaar wilden ontmoeten vooraf duidelijke afspraken. Nu gebeurt dat vaak op het laatste moment of onderweg, via sms. Via mobiel internet kun je eventueel ter plekke zien wie van je vrienden in de buurt zijn en hen vervolgens uitnodigen.

PLAATSBEPALING

De mogelijkheid om te zien waar je bent of waar andere bezitters van een mobieltje zich bevinden, is ontstaan doordat veel toestellen uitgerust zijn met gps. Dat is hetzelfde systeem dat gebruikt wordt in navigatiesystemen zoals die van TomTom. Een modern mobieltje is (na het downloaden van de juiste app) ook prima te gebruiken als navigatiesysteem in de auto of als gids tijdens een wandeling door de stad.

Dezelfde plaatsbepalingmogelijkheid kan gebruikt worden om bijvoorbeeld een wokrestaurant te vinden: type de

zoekterm ‘wok’ in de zoekapplicatie en alle wokrestaurants in de buurt worden getoond.

Het is ook mogelijk om via de internetverbinding van het mobieltje door te geven waar de gebruiker zich bevindt, zodat anderen kunnen zien waar hij is. Om de privacy van de gebruiker te beschermen, staat deze functie niet automatisch aan en moet eerst aangegeven worden voor wie van de vrienden deze locatie zichtbaar mag zijn.

BETALEN MET EEN MOBIELTJE

De verwachting is dat de helft van alle Nederlandse mobiele bellers in 2013 gebruik zal maken van een techniek om met een mobiele telefoon te betalen. Ook in Nederland lopen er diverse proefprojecten om gebruik te maken van het mobieltje als een soort portemonnee.

Betalen gebeurt dan door bijvoorbeeld bij de supermarkt de mobiele telefoon in de buurt van een lezer te houden die het mobieltje herkent. De aankopen worden betaald door op de mobiele telefoon een pincode in te toetsen. De gebruikers moeten wel vooraf een saldo op hun mobieltje zetten, net als bij de chipknip.

TWITTER

Een van de nieuwste trends op internet is Twitter, afgeleid van het Engelse woord voor kwetteren.

Via de website van Twitter kunnen gebruikers korte berichten versturen, vanaf een mobiele telefoon of vanaf een computer. De berichten zijn normaal gesproken maar één sms-bericht lang, maar bevatten soms een verwijzing naar andere websites. Twitter zorgt ervoor dat de berichten, zogenaamde tweets, regelrecht naar een vooraf ingestelde groep bekenden wordt gestuurd, via hun mobieltje of via een website. Zo blijven deze ‘volgers’ op de hoogte van elkaars activiteiten. Twitteraars kunnen er ook voor kiezen zonder afscherming te werken, zodat de tweets voor iedereen te lezen zijn.

Twitter bestaat sinds 2006, maar kwam begin 2009 in de schijnwerpers te staan nadat ooggetuigen via Twitter meld-

den dat een vliegtuig van US Airways een noodlanding had gemaakt op de rivier de Hudson in New York. Een hulpverlener stuurde ook direct een foto van het half gezonken vliegtuig via Twitter de wereld in. Het is dus niet alleen mogelijk om tekst te twitteren, maar ook foto's. Zo kunnen mensen onderweg zonder woorden vertellen waar ze zijn.

Twitter was ook een van de eerste media die melding maakten van het neerstorten van een vliegtuig van Turkish Airlines bij Amsterdam in februari 2009. Omstanders beschreven wat ze zagen direct op Twitter of stuurden foto's op van het verongelukte toestel. Zoals gebruiker Nipp, die om 10 uur 39, ongeveer tien minuten na de catastrofale landing, schreef: 'Airplane crash Schiphol Airport Amsterdam.'

Om te twitteren is geen computer nodig: de berichten kunnen via de mobiele telefoon worden verstuurd en geopend als het toestel beschikt over de mogelijkheid van mobiel internet. Kenners verwachten dat het de plek gaat innemen van sms, omdat het een stuk goedkoper en sneller is. Toch is er een opmerkelijk verschil met sms, omdat Twitter nauwelijks bekend is bij jongeren en juist ingeburgerd is geraakt bij volwassenen en zelfs bij 55-plussers. Volgens een Amerikaans onderzoek in september 2009 is die trend echter omgebogen en zijn het nu juist de jongeren beneden de 25 jaar onder wie het gebruik van Twitter het snelst toeneemt.

De inhoud van veruit de meeste tweets is niet erg zinvol. Ze geven vooral antwoord op de vraag: 'Wat ben je nu aan het doen?' Maar er zijn ook berichten waarin gebruikers elkaar nuttige sites doorgeven of andere handige tips toesturen. Populaire tweets zijn die van het algemene nieuws, het weer, beurskoersen en het shownieuws. Bekende twitteraars zijn onder anderen minister Verhagen van Buitenlandse zaken en de Amerikaanse president Obama. Veel beroemdheden twitteren overigens niet zelf; het zijn hun publiciteitsmensen die de tekstjes verzorgen.

AUGMENTED REALITY

Waar is de brievenbus? Zou dit een goed restaurant zijn? Wat is dit voor gebouw? Even het mobieltje erop richten en het antwoord is daar, als het mobieltje is uitgerust met mobiel internet én augmented reality: een techniek die digitale informatie toevoegt aan en vermengt met de werkelijkheid.

Volgens kenners gaat augmented reality een belangrijke rol spelen. De mobiele telefoon laat op het scherm het echte beeld zien (door de lens van de camera) en daaroverheen een computerbeeld. Door met de camera van een mobiele telefoon op iets of iemand te richten, wordt er op de mobiele telefoon extra informatie zichtbaar. Voor een andere vorm van augmented reality is een webcam nodig. Door deze te richten op een illustratie wordt deze interactief: op het beeldscherm wordt een 3D-animatie zichtbaar of wordt muziek hoorbaar.

Een internetbrowser die de mogelijkheid van augmented reality aanbiedt, is Layar. Sinds de lancering in juni 2009 groeit Layar explosief.

Een voorbeeld van augmented reality is de toepassing waarmee bezitters van een mobieltje met internettoegang geldautomaten in hun omgeving kunnen zoeken. Gebruikers kunnen op hun mobieltje door de combinatie van ingebouwde gps, kompas en camerafunctie direct op het beeldscherm zien waar de dichtstbijzijnde geldautomaat is en daar ook naartoe geleid worden. In plaats van geldautomaten zijn ook allerlei andere 'lagen' denkbaar: boekhandels, te koop staande huizen, dokterspraktijken, restaurants en bushaltes. Elke laag kan worden aangevuld met de bijbehorende nuttige informatie, zoals de huizenprijzen, aanbiedingen van restaurants of de vertrektijden van de bus. Daarmee maakt augmented reality het verschil tussen de werkelijke wereld en de virtuele wereld steeds kleiner.

Meer informatie over augmented reality is te lezen op www.refdag.nl/ar.

02.

MOBIELTJES: SPIEGEL VAN DE SAMENLEVING

‘Zeg ‘jongere’ en je zegt mobiel’. Die twee horen schijnbaar onlosmakelijk bij elkaar. Het valt me bijvoorbeeld op bij een verjaardag. Altijd hebben jongeren een mobieltje in de buurt: in hun zak, in hun hand, op tafel of op schoot. Het mobieltje is hun tweede ‘ik’. Ze houden continu in de gaten of er berichten binnenkomen en ook al zitten ze midden in een gesprek, in de meeste gevallen sms’en ze direct terug. Ik verbaas me over deze trend en vraag me af waarom jongeren steeds overal en altijd bereikbaar willen zijn voor elkaar.’

De mobiele telefoon is gemeengoed geworden. Nu vrijwel iedereen beschikt over een mobieltje, verdwijnen de telefoencellen langzamerhand uit het straatbeeld. Dat maakt het steeds lastiger om zonder mobiele telefoon door het leven te gaan. Als je jongeren vraagt wat ze nauwelijks kunnen missen of wat ze absoluut mee zouden willen nemen op reis, noemen ze vaak hun mobieltje. Door de veelheid aan functies is de mobiele telefoon het moderne Zwitserse zakmes waarmee je je overal kunt redden. Een belangrijke reden waarom jongeren hun eerste mobieltje krijgen, is dat ze dan onderweg altijd contact kunnen leggen met hun ouders, de school of de politie. Van ruim 500 ondervraagde ouders zegt 93 procent dat ze altijd bereikbaar willen zijn voor zoon of dochter. De beschikbaarheid van nieuwe functies zoals een camera en mobiel internet heeft die ontwikkeling gestimuleerd: kinderen kunnen onderweg een (ongewenste) situatie vastleggen of zoeken naar informatie.

Het motief van continu bereikbaar zijn past bij de moderne maatschappij waarin jongeren steeds vroeger zelfstan-

dig worden en er ook meer nadruk wordt gelegd op zelfredzaamheid en weerbaarheid. Een deel van de ouders vindt het nodig dat hun kind een mobieltje bij zich heeft, zeker als het voortgezet onderwijs in zicht komt. Het is dan niet zozeer het kind dat om een mobiele telefoon vraagt, maar de ouders die erop aandringen. In steeds meer gezinnen werkt zowel vader als moeder buitenshuis, waardoor ouders niet altijd thuis zijn als de kinderen uit school komen; de mobiele telefoon is een van de middelen om dan toch contact te onderhouden. Maar ook thuiswerkende ouders ervaren het in de regel als positief dat ze gemakkelijk contact kunnen leggen met hun kinderen.

ALTIJD EN OVERAL BEREIKBAAR

Deze functie van een mobieltje werkt uiteraard ook andersom: een jongere met een mobiele telefoon is altijd en overal bereikbaar. Ouders zullen zo’n jongere daardoor wellicht gemakkelijker alleen op pad sturen in de wetenschap dat er toch contact mogelijk is.

De verbeterde bereikbaarheid geeft ouders en jongeren een gevoel van veiligheid. Dat is deels terecht: iemand die in problemen komt, kan gemakkelijk hulp inroepen. Tegelijkertijd is het een schijnveiligheid: de fysieke afstand tussen de bellers blijft aanwezig. De bezorgdheid van ouders kan juist toenemen als ze horen dat er een probleem is terwijl ze niet echt te hulp kunnen schieten.

De verhoogde bereikbaarheid geldt ook volwassenen die vrijwel zonder uitzondering over een mobiele telefoon

beschikken. Als iemand een telefoon op kosten van de zaak heeft, gaat de werkgever er vaak vanuit dat zijn werknemer ook in privétijd bereikbaar is. Dat geldt zeker voor mensen met een leidinggevende functie. Ook de werknemer zelf vindt het steeds normaler dat hij of zij 's avonds gebeld wordt. Hierdoor vervaagt de grens tussen werktijd en privétijd.

Omgekeerd voeren werknemers overdag, tijdens hun werk, wel eens even een privégesprek. In tegenstelling tot tien jaar geleden vindt men het nu vanzelfsprekend, zowel bij jongeren als ouderen, dat iedereen vrijwel altijd bereikbaar is. Als daarover goede afspraken zijn gemaakt met de werkgever is dat in de regel geen probleem. Ook jongeren kunnen op school of tijdens hun baantje privé bellen of sms'en, al zal dat vooral tijdens de pauzes gebeuren. Veel mensen zien het als een belangrijk voordeel dat de mobiele telefoon een gevoel van nabijheid geeft.

Dat leidt er in de praktijk ook toe dat er veel vaker dan vroeger contact wordt gezocht. Even bellen is nu heel gewoon geworden, net als iedere dag een sms'je versturen vanaf een vakantieadres. De toenemende communicatie past in de moderne netwerksamenleving. Het leidt ertoe dat de kring van vrienden en contactpersonen wijder wordt. Dat geldt zowel jongeren als ouderen. Ook onder de 60-plussers zijn er veel mensen die intensief mobiel bellen en sms'en.

JACHTIGHEID

Een kenmerk van de 21e eeuw is het hoge levenstempo en daaraan gekoppeld een zekere jachtigheid. Die wordt versterkt door de enorme keuzemogelijkheden die de samenleving biedt. Jongeren en volwassenen willen carrière maken, goed voor elkaar zorgen, elkaar regelmatig ontmoeten, hun vrienden zien, maar ook tijd voor zichzelf hebben.

In zo'n druk bestaan wordt het steeds moeilijker om een moment van bezinning te vinden. Het mobieltje, met de mogelijkheid om snel naar iemand een kort en vluchtig sms'je te sturen, is daar onlosmakelijk mee verbonden. De drang om gelijk te reageren met een even kort berichtje is

duidelijk aanwezig. Op die wijze wordt de jachtigheid in stand gehouden. Tegelijkertijd kan zo'n korte boodschap bemoedigend zijn of een besef van verbondenheid met de ander geven.

STATUSSYMBOOL

'Mijn zoon Erik (14) is niet meer tevreden met zijn mobieltje. Te ouderwets. Met zo'n ding wil hij niet meer door zijn vrienden gezien worden. Hij wil een groter scherm, een betere camera en een flitsend uiterlijk. Ik snap dat en praat er met hem over wat hij dan precies wil. En ik vraag hem of hetzelfde probleem over een jaar niet weer speelt.'

Behalve gebruiksvoorwerp is een mobiele telefoon een statussymbool. Je onderscheidt je doordat je geen ouderwets apparaat hebt maar juist een trendy toestel dat bij je past: met veel glitter, retro of juist heel strak.

Voor de aandacht voor het design van de toestellen heeft dat mogelijk gemaakt. Bij de aankoop van het mobieltje is het uiterlijk minstens zo belangrijk als de hoeveelheid functies. Leveranciers spelen daar graag op in. Ze maken daarbij onder andere gebruik van ontwerpers uit de mode- en de autowereld: een Ferrarilogo op een Motorola met bijpassend rood hoesje, een Levimobieltje met klinknagels en een ketting, een extra stevig toestel van Hummer of een Nokia die speciaal ontworpen is door Versace.

Ook de technische specificaties spelen een rol: hoeveel megapixel heeft de camera? Hoe groot is het geheugen, welke resolutie heeft het scherm? Terwijl gebruikers zich vanouds onderscheidden met hun beltonen zijn er nu ook nieuwe mogelijkheden om je mobieltje te personaliseren: het 'bureaublad' op het scherm, een achtergrondfoto of het bijbehorende hoesje.

De mobiele telefoon is daarmee een lifestyleapparaat geworden waarmee jongeren graag gezien willen worden. De groep waarin zij zich bevinden, speelt daarbij een belangrijke rol. Zodoende past het mobieltje in de rij van statussymbolen die mensen graag bezitten om daaraan een zekere vorm van eigenwaarde te kunnen ontlenuen.

03.

TOETSEN AAN GODS WOORD

Uit de voorgaande hoofdstukken blijkt dat mobiele telefoons vooral gebruikt worden om met elkaar te communiceren (bellen, sms'en), om informatie op te zoeken en uit te wisselen (internet, foto's, video's) en om zich te ontspannen (spelletjes, muziek luisteren, lezen).

Dit hoofdstuk gaat in op de vraag of er Bijbelse richtlijnen te noemen zijn voor het gebruik van het mobieltje. Natuurlijk zijn die er in het algemeen voor telefoneren, internetten, fotograferen en muziek luisteren. In deze brochure worden de Bijbelse leefregels vooral toegespitst voor het gebruik van zulke functies op een mobiele telefoon.

GESPREKKEN

'Wat kun je over mobieltjes zeggen vanuit de Bijbel? In Bijbelse tijd was er niets dat er in de verste verte op leek. Dat maakt het gesprek er niet gemakkelijker op. Als ik duidelijk maak dat ik het al snel geldverspilling vind, overtuigt dat mijn kinderen niet. Zij vinden hun mobiele telefoon belangrijk en ze moeten toch zelf weten wat ze met hun geld doen? Er is toch niets fouts aan om contact te hebben met je vrienden? En dan denk ik: Oké, maar toch voelt het voor mij niet goed, alleen weet ik dat niet te verwoorden.'

Mobiele telefoons waren vroeger vooral bedoeld voor zakelijke gesprekken. Nu de kosten van de toestellen en het telefoneren gedaald zijn, wordt het mobieltje voor allerlei gesprekken gebruikt. Het verschil tussen bellen met een vaste telefoon en bellen met een mobieltje is verwaarloosbaar geworden. De groep jonge gezinnen die niet eens een vaste telefoonaansluiting hebben, groeit sterk.

Het spreken met elkaar, of dat nu via een telefoon is of niet, is niet alleen nuttig of prettig, maar ook goed. Communicatie werkt als lijm tussen mensen: het is onmisbaar voor een goede samenwerking, in het huwelijk, het gezin, op school of tijdens het werk. Communicatie is goed, omdat zij een gave is die God Zelf in de schepping aan de mens heeft gegeven.

Echter, door de zonde is de communicatie tussen mensen grondig verstoord. Dat blijkt bijvoorbeeld uit de geschiedenis van de torenbouw van Babel, waarbij mensen elkaar niet langer konden verstaan als straf op de zonde. Een ander gevolg van de zonde is dat mensen niet altijd kunnen verwoorden wat ze precies bedoelen of niet durven zeggen wat ze willen. Maar vooral blijken de gevolgen van de zonde uit de inhoud van de communicatie, als de verkeerde wil zichtbaar wordt in het gesprek. Uit een en dezelfde mond komt zowel zegen als vloek voort, schrijft de apostel Jakobus (3:10).

De Mediawijzer-brochure 'MSN, dicht bij de ander' gaat aan de hand van de tweede brief van de apostel Johannes uitgebreid in op Bijbelse lessen over communicatie. Kort samengevat: Een christen laat in al zijn gesprekken, maar ook in zijn levenswandel zien dat hij wil luisteren naar Gods wil en gebod en zo zelf een leesbare brief van Christus is. Dat heeft gevolgen voor de onderwerpen die in de gesprekken aan de orde komen, het doel van het gesprek, de tijd die eraan besteed wordt en ook de manier waarop het gesprek gevoerd wordt.

De mobiele telefoon heeft het erg gemakkelijk gemaakt om met elkaar te communiceren. De drempel is heel laag geworden. Dat is fijn als mensen met elkaar meelevens, elkaar bemoedigen voor een examen of een moeilijk gesprek. De keerzijde is dat mobieltjes ook gebruikt worden om de ander even snel de waarheid te vertellen, ergernissen te spuien, te roddelen, af te spreken hoe je iemand een hak zet of op te schepen over seksuele uitstapjes. Dat is weliswaar niet een direct gevolg van het mobieltje, het wordt meer veroorzaakt door de schaamteloosheid en algemene verplating in de maatschappij. Ook andere communicatiemiddelen zoals de gewone telefoon, e-mail en MSN hebben die drempel verlaagd. De mobiele telefoon is wel een nieuwe stap in deze ontwikkeling, met als extra bijzonderheid dat de beller of sms'er nu minder geremd is door de verminderde sociale controle.

Vroeger schreven mensen elkaar een brief of, als het snel moest, een briefkaart. Nu is bellen de snelste manier om contact te leggen. Dat geldt zeker bij mobiele telefoons. Maar de lage drempel leidt ertoe dat mensen niet altijd goed nadenken over wat ze zeggen en op welke toon ze het gesprek voeren.

SMS'EN

'Het maakt voor mij niet uit of mijn kind mobiel belt of met de vaste telefoon. Ik vind wel dat er een groot verschil zit tussen sms'en of bellen. Veel jongeren sms'en liever omdat dat goedkoper is. Maar per sms'je kun je maar een beperkt aantal tekens kwijt en daarom blijft dit soort berichtjes meestal oppervlakkig. En de eerlijkheid gebiedt te zeggen dat de inhoud van de sms'jes ook niet altijd hoogstaand is. Ik vraag me af wat veelvuldig sms'en met communicatie doet.'

De lage drempel voor communicatie geldt nog sterker bij het gebruik van sms. Omdat een sms-bericht niet meer tekens telt dan 160, is er bovendien weinig ruimte om een evenwichtig of diepzinnig gesprek te voeren. In een telefoongesprek of brief kan iemand gemakkelijk meer woorden gebruiken, maar bij sms is daar geen plaats voor. Daardoor verandert de 'toon' van het bericht, de nuance gaat verloren.

Bedreven sms'ers ondervangen dat door emoticons zoals een lachebekje (smiley) te gebruiken, of afkortingen, maar desondanks blijft een sms-bericht beperkter dan een telefoontje of een gewoon gesprek. Voor korte of zakelijke mededelingen is dat geen probleem, maar als het nauw luistert is het beter om even te bellen.

Daar staat tegenover dat de meeste telefoons een functie hebben waardoor je ook langere berichten kunt versturen. Die worden dan wel per 160 tekens afgerekend, maar de kosten van sms'jes zijn heel laag: bij sommige providers maar 1 cent per bericht. Omdat vooral jongeren heel bedreven zijn in het snel tikken van zulke berichten, kunnen er toch hele sms-gesprekken en -discussies ontstaan.

Een andere eigenschap van sms-berichten is dat ze soms, net als e-mails, onnadenkend verzonden worden. Iemand die een brief schrijft, neemt vaak even de tijd om de tekst na te lezen of aan iemand anders ter inzage te geven. Zo'n brief is dan meer weloverwogen, terwijl een sms-bericht vaak in een impuls tot stand komt.

Het gevaar is daarom aanwezig dat door het gebruik van sms de communicatie directer, onpersoonlijker en oppervlakkiger wordt. Wanneer sms-berichten de plaats innemen van diepgaande gesprekken en discussies, is dat een verkeerde ontwikkeling.

'Ik was vreselijk zenuwachtig, want dit was al de derde keer dat ik voor m'n rijexamen opging. Dan is het heel fijn als je merkt dat je vrienden met je meelevens. Ik kreeg wel twaalf sms'jes. Ook nog eentje terwijl ik al aan 't rijden was, maar dat heb ik maar niet gelezen. M'n moeder schreef me dat ze voor me zou bidden; zo iets doet je toch goed.'

Er zijn echter ook veel voorbeelden van sms-berichten die anderen kunnen helpen of bemoedigen, op een moment dat er geen tijd is voor een uitgebreider telefoongesprek. De drempel om iets heel persoonlijks te zeggen is in een sms-bericht soms lager. Even iemand feliciteren vanuit het buitenland, alsnog een bedankje sturen voor een goed gesprek, moed inspreken voor een ziekenhuisopname of

Om een voorbeeld te geven, deze twee alinea's passen ook in één zin: 'Vergeleken met een telefoongesprek is een sms-bericht meestal kort door de bocht.'

Dit zinnetje vertelt wel de hoofdboodschap, maar niet de nuances van die alinea's.

Onlangs vertelde iemand dat zijn verkering was uitgemaakt per sms. Past de stijl van een sms-discussie bij zo'n emotionele mededeling? En past sms bij een 'gesprek' over de dienst van God?

FLEUR

‘Waar ben je nu?’

‘Ik zit in de trein.’

Bedrijven die mobiele belminuten verkopen, moeten steenrijk worden van dit soort conversaties. Waar ik ben? In de trein van Arnhem naar Utrecht, op een doordeweekse ochtend, onderweg voor m'n werk.

Fleur en haar mobieltje zijn er ook. ‘Fleuj’, zegt ze zelf. De kakineuze ‘r’ is overal: het Gooi beslaat heel Nederland. Een jaar of 20 schat ik Fleur. Wit jasje, hippe sjaal, strakke paardenstaart, ruim in de make-up. Op het moment dat ik de coupé binnenkom, sprayt zij met brede gebaren iets geurigs op zich. De lucht is zo doordringend dat ik drie rijen doorloop. Dat moet trouwens toch, want de dubbeldekker zit vol.

‘Haai Kees, met je dochter. Waar ben je nu?’ Waar Kees uithangt, blijft onduidelijk. Wel is meteen helder dat de vader-dochterrelatie toe is aan een positieve impuls. ‘Joh, doe toch niet zo stom!’ Tja, Kees, toen je Fleurtje nog klein was, ging het allemaal een stuk makkelijker. Maar misschien is dat wel helemaal niet waar.’

‘Ik weet wel dat mama helemaal aangeschoten was, afgelopen weekend. Gênant zeg, die had écht te veel gedronken.’ Of Kees en mama nog altijd een paar vormen, betwijfel ik, op grond van de toon van het gesprek. In elk geval is er sprake van enige tweespalt. Het gesprek tussen Kees en Fleur eindigt met een keihard ‘doei-doei!’ dat doordringt tot in de verste uithoeken van de coupé.’

Yes! Rust. Ik heb het zicht op twee handjevrijende oudjes en een dame van middelbare leeftijd met onvermijdelijke sudokubundel op schoot. Wat deden dames van middelbare leeftijd toen dat cijferpuzzeltje nog niet was uitgevonden? In de stoel voor me breit een vrouw een kleurige buidel. Knap: met vier kleine naalden in de rondte, ik ken het van thuis.

‘Haai Frans, met Fleuj. Ja, lang geleden hè? Laten we het daar nu maar even niet over hebben, dat schiet niet op. Wanneer gaan wij elkaar zien? Schikt het jou vrijdag? Wat spreken we af, halftwee

of twee uur? Oké, twee uur. Nee, doe toch maar halftwee. Goed, zie je dan. Doeidoei!!’

‘Haai Annemiek, met mij. Ik sprak net af met Frans en dacht: ik kan na die tijd wel bij jou komen eten. Wat zeg je? Nee joh, da's allang voorbij, maar daarom kun je elkaar toch nog wel zien? Hoe laat zal ik bij je zijn? Oké, bel ik Frans nog even, want dan wil ik hem toch een halfuur later. Anders heb ik zolang tussendoor. Tot vrijdag. Doeidoei!!’

‘Haai Frans, nog even met mij. Zullen we toch maar twee uur doen? Ik ga bij jou vandaan bij Annemiek eten. Hoezo lastig? Dat valt toch wel mee? Nee joh, begin daar nou niet weer over. Zie je! Doei!’

‘Oh Frans, wat gek, heb ik je alweer! Zeker per ongeluk twee keer het groene hoorntje ingedrukt. Sorry hoor. Doeidoei!!’

Na Frans en Annemiek krijgen Chantal, Merel en Bart nog een belletje. Arnhem-Utrecht, normaal een kippeneindje, is vandaag een eindeloos traject. De gezamenlijke coupébevolking zwijgt. En breit. En sudokuut. En vrijt handje. En ergert zich groen en geel aan Fleuj in haar cocon.

Zodra de privacy in het geding komt, staat Nederland op z'n achterste benen. Maar in de trein moeten we alles weten. Wanneer doet het nooit. Hé Fleuj, doeidoei!!

MAX

(Bron: *Reformatorisch Dagblad*, 16 februari 2009)

vragen om toch mee te gaan naar de jeugdvereniging. Het zijn allemaal voorbeelden van zinvolle sms'jes.

Bij de nieuwere smartphones is het ook mogelijk om MSN te installeren, zodat gebruikers met elkaar kunnen chatten zonder de beperkingen en de kosten van sms. De Mediawijzer-brochure 'MSN, dicht bij de ander' gaat dieper in op de voor- en nadelen van communicatie via MSN.

Een waarschuwing is op z'n plaats voor sms-berichten die afkomstig zijn van een zogenaamde sms-dienst. Bij de sms'jes die zo'n dienst stuurt, worden vaak kosten berekend aan de ontvanger. Er zijn duizenden van deze sms-diensten actief in Nederland. De inhoud ervan varieert van weer- en nieuwsberichten tot moppen, horoscopen, dating en het aanbod voor een erotische chat. Een abonnement op deze diensten kan leiden tot telefoonrekeningen van honderden euro's per maand. De inhoud ervan is in veel gevallen strijdig met een leven in dienst van de Heere. Juist door het ontbreken van controle kunnen deze diensten een uitlaatklep vormen voor bijvoorbeeld mensen met een seksverslaving.

MOBIEL INTERNET

'Eerlijk gezegd beangstigt het me hoe snel de ontwikkeling van de mobiele telefoon gaat. Binnen een paar jaar zal het heel normaal zijn dat jongeren een mobieltje hebben met internet erop. Omdat het gebruiksgemak heel snel toeneemt, wordt het gebruik van allerlei programma's op zo'n mobieltje steeds aantrekkelijker. Tot nu toe kon ik thuis grenzen stellen aan het gebruik van internet en was er toezicht mogelijk. Maar hoe moet dat in de toekomst? Ik wil niet dat mijn kind onbeperkt en ongemerkt toegang heeft tot alle soorten informatie, spellen en films.'

Veel mobiele telefoons geven ook toegang tot internet. Die functie kan juist onderweg heel nuttig zijn, bijvoorbeeld voor het opzoeken van informatie over openbaar vervoer, telefoonnummers, adressen en verkeersinformatie.

Er zit echter ook een keerzijde aan deze mobiele toegang tot internet. De mogelijkheid om op een bedenkelijke, verkeerde manier gebruik van internet te maken, neemt hierdoor sterk toe. De belangrijkste reden daarvoor is dat het toezicht op het internetgebruik door anderen (opvoeders, familieleden) minimaal is of geheel ontbreekt.

In de eerste plaats betreft dat de hoeveelheid tijd die iemand besteedt aan het mobiel internetten. In de Mediawijzer-brochure 'MSN, dicht bij de ander' is gewezen op dit aspect van internetgebruik en op de schadelijke gevolgen wanneer iemand onevenredig veel tijd achter het beeldscherm doorbrengt. De tijd waarvan men vaak denkt dat die 'van ons' is, is geleende tijd. Dat brengt verplichtingen met zich mee: wat geleend is, is niet iemands eigendom. Hij of zij moet er zuinig en verantwoord mee omgaan.

Daar komt nu de mogelijkheid van mobiel internet bij. Wie al veel tijd besteedt aan internet, bijvoorbeeld MSN, Hyves of computerspelletjes, zal dat in de regel ook doen als hij of zij beschikt over mobiele toegang tot internet. De drempel is dan lager, zodat er gemakkelijk meer tijd in gestopt wordt.

Het mobieltje leent zich daarnaast bij uitstek om 'loze minuten' te vullen met internetgebruik: bij de bushalte, in de file, in de trein, vlak voor het eten, in de pauze of in de rij voor de kassa. En als het dan om verkeerd internetgebruik gaat, is dat precies wat de duivel beoogt: ook de randen van de tijd besteden in zijn dienst. Het mobieltje maakt het echter ook mogelijk die tijd juist nuttig te besteden. God heeft ook recht op die minuten 'vrije' tijd.

Een tweede aspect van mobiel internet is het ontbreken van sociale controle. Veel ouders kiezen ervoor een pc met internettoegang neer te zetten op een plaats waar toezicht is of de computer te voorzien van software waarmee ze het gedrag van de internetters kunnen beperken, volgen en/of filteren. Deze vormen van sociale controle ontbreken vaak bij een mobieltje met internet. Gebruikers van een mobiele telefoon houden dat apparaat vaak dag en nacht in hun directe nabijheid. Het is niet moeilijk de internet-

TIJD IS KOSTBAAR

De bekende Engelse bisschop J.C. Ryle (1816-1900) wijst erop dat een christen zich behoort te matigen in het gebruik van verantwoorde en onschuldige ontspanning:

‘Geen enkele weldenkende christen zal erover denken alle ontspanning te veroordelen. In de gespannen en afmatende wereld waarin wij leven, heeft ieder mens af en toe behoefte aan ontspanning. Lichaam en geest hebben af en toe ontspanning nodig en momenten waarop we niet gespannen bezig hoeven te zijn, zeker als we jong zijn. Lichamelijke oefening en geestelijke verstrooiing zijn op zichzelf nodig om onze lichamelijke en geestelijke gezondheid te onderhouden. Maar het is de overdrijving van deze on-

schuldige dingen waarvoor de ware christen zich wachten moet als hij zich wil afscheiden van de wereld. Als hij Christus wenst te dienen, moet hij niet zijn hele hart, ziel, verstand, kracht en tijd aan die dingen wijden, zoals zovelen doen....Gebruik en misbruik zijn heel verschillende dingen. De christen die er gebruik van maakt, moet weten wanneer hij zeggen moet: Stop! Genoeg! Staan die dingen hem in de weg bij zijn persoonlijke godsdienst? Worden zijn gedachten en zijn aandacht er te veel door in beslag genomen? Wordt zijn ziel er wereldser door? Hebben ze de neiging hem naar beneden te trekken? Laat hij dat onderkennen en laat hem dat tot voorzichtigheid manen.’

geschiedenis van het mobieltje te wissen. Er bestaat wel software om het internetgedrag te monitoren of te reguleren, maar die is niet erg gangbaar. Bovendien werkt deze software niet op alle mobieltjes en is het in veel gevallen relatief eenvoudig om deze te verwijderen.

Deze combinatie, het altijd beschikbaar zijn en het ontbreken van zowel sociaal als technisch toezicht, brengt een zondige wereld letterlijk binnen handbereik. De Bijbel waarschuwt ervoor om enerzijds de aantrekkingskracht van de zonde niet te onderschatten en anderzijds de eigen kracht om de zonde te weerstaan niet te overschatten. De bede: ‘En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze’ (Matth. 6:13) valt niet te verenigen met ongelimiteerd en ongefilterd internetten op een mobieltje.

FOTO'S EN VIDEO'S

De meeste mobiele telefoons beschikken over een camera om foto's of video's te maken. De kwaliteit van de opnames is meestal lager dan die van foto- of videocamera's. Daar staat tegenover dat deze mobiele camera altijd bij de hand is. Dit ogenschijnlijk kleine verschil heeft echter grote gevolgen. Veel internetgebruikers zijn vertrouwd met het gebruik

van MSN en Hyves, waarbij ze teksten, foto's en video's met elkaar uitwisselen. De camera op het mobieltje, in combinatie met mobiel internet, heeft geleid tot een toename van foto's en video's op de websites van sociale netwerken, zoals Hyves, Facebook, Flickr en YouTube, en daarmee de groei van deze sites sterk gestimuleerd. Dat heeft geleid tot een nieuwe vorm van internetgebruik, aangeduid als Web 2.0, waarbij de internetter niet alleen informatie ophaalt maar ook zelf informatie (tekst, foto's, video) plaatst op websites.

De drempel om mee te doen met deze nieuwe sociale netwerken is al niet hoog, maar wordt door toegang vanaf een mobiele telefoon een stuk lager. Zeker bij YouTube en verwante videosites is daarmee de weg gebaad naar een terrein waar veel zondig vermaak te vinden is. Dat geldt voor toegang via de computer, maar minstens zo sterk als het mobieltje de poort is naar dat terrein. Als dan ook toezicht of filtering ontbreekt, ontstaat een gevaarlijke combinatie. In de Mediawijzer-brochure 'Dvd's, kijken of niet kijken' wordt dieper ingegaan op de invloed van de beeldcultuur.

ONTSPANNING

‘Mijn dochters verschillen niet veel in leeftijd (15 en 16 jaar) Toch is er een wereld van verschil tussen hen. De oudste zit propvol bezigheden. Ze heeft natuurlijk school en draait mee in ons gezin. Daarnaast heeft ze een bijbaan, spreekt vaak af met haar vriendinnen en komt op allerlei avonden waar ze jongeren ontmoet. Ze vult haar tijd met van alles en nog wat. Haar zusje daarentegen hoeft er niet steeds opuit en vindt het prima om lekker thuis te zijn. Het valt me op dat onze oudste nauwelijks tijd overhoudt waarin echt niets hoeft en er echte rust is. Zijn die momenten er, dan worden deze zo weer opgevuld met haar mobiele telefoon.’

Ontspanning is nuttig en nodig. Door school, werk en andere verplichtingen af en toe los te laten, zijn mensen op andere tijdstippen beter in staat hun werk goed te doen. Ook de mobiele telefoon kan daarbij een rol spelen: bijpraten met vrienden of familie, luisteren naar muziek of een spelletje doen op de telefoon. Over spelletjes is meer geschreven in de Mediawijzer-brochure ‘Spelen in een virtuele wereld’. De beeldkwaliteit van de mobieltjes is de laatste jaren sterk toegenomen, zodat steeds meer spelletjesfabrikanten mobiele versies van hun games maken. Ook de uitgebreide internetspellen, zoals World of Warcraft, maken hun game, of delen daarvan, geschikt voor mobieltjes.

Omdat het mobieltje altijd bij de hand is, is de verleiding groot onevenredig veel tijd te besteden aan ontspanning. Ontspanning hoort echter nooit een doel op zich te zijn, maar staat altijd ten dienste van de gewone taken. Evenals bij bellen, sms'en en mobiel internetten geldt hier dat

deze tijdsbesteding ten diepste alleen verantwoord is als die in de eerste plaats gericht is op de eer van God.

Een belangrijk doel van ontspanning is het afstand nemen van de dagelijkse bezigheden. Het is de vraag of een mobiele telefoon dan zo'n geschikt middel is, want juist door dat apparaat is de gebruiker altijd en overal bereikbaar. De eerder genoemde onbenutte minuten kunnen ook gebruikt worden om de dag nog eens te overdenken in plaats van voor een spelletje op de mobiele telefoon.

LIFESTYLEPRODUCT

Een mobiele telefoon is meer dan een communicatiemiddel. Een gebruiker kan met de buitenkant van het toestel laten zien dat hij weet wat de trends zijn, dat hij erbij hoort. Het mobieltje is een onderdeel van iemand levensstijl, het draagt bij aan zijn of haar uitstraling.

Paulus schrijft in zijn brief aan de gemeente van Korinthe (2 Kor. 3: 3 en 4) dat zij te midden van de wereld een leesbare brief van Christus moet zijn. Anderen moeten christenen kunnen 'lezen': zij moeten herkenbaar en zichtbaar zijn als christen. Dat vraagt om een handel en wandel overeenkomstig de Bijbel. De buitenkant van iemands mobiele telefoon, de plaatjes op zijn wallpaper of bureaublad en de manier waarop hij met het toestel om gaat, stralen iets uit van het levensgevoel van de bezitter. Een christen zal niet uit zijn op het nieuwste model of dure accessoires om anderen tot jaloersheid te verwekken. Het blijkt bijvoorbeeld ook uit de ringtone: die is niet van een groep of zanger van wie leven en woorden in strijd zijn met Gods Woord. Terzijde: ook een psalmvers of orgeldeun als beltoon kan profaan overkomen of oneerbiedig zijn.

Een ander aspect van zo'n levenswandel is matigheid. Dat heeft ook betrekking op de hoeveelheid geld die iemand besteedt aan z'n telefoon, zowel bij aanschaf als bij de keuze van het abonnement of het kopen van beltegoed. Zowel jongeren als volwassenen moeten zich realiseren dat God rekenschap zal vragen van ieders rentmeesterschap. En daar maakt het geld dat besteed is aan mobiele telefonie deel van uit.

CONTINU BEREIKBAAR

De mobiele telefoon maakt iemand altijd bereikbaar: in de winkel, in de auto, 's avonds onder het eten als het complete gezin bij elkaar is, op verjaardagen en zelfs in de kerk.

Er is een sterke sociale druk om altijd op te nemen als de telefoon gaat. Het lijkt wel een plicht om onmiddellijk te reageren als er een sms-bericht binnenkomt, zelfs al is het midden in de nacht. Toch is het niet vanzelfsprekend om aan die druk toe te geven. Een mobiele telefoon is een gewoon gebruiksvoorwerp, maar het gebruik ervan vraagt wel discipline. Als iemand toegeeft aan dit dwingende karakter van het mobieltje kan het hem zo gaan beheersen dat hij het gevoel heeft altijd bereikbaar te moeten zijn.

In Zijn Woord laat God duidelijk blijken dat de zondag een dag van rust hoort te zijn. Dat betekent nog niet dat op zo'n dag de telefoon nooit gebruikt mag worden. Toch luistert de heiliging van de rustdag nauw, zoals blijkt uit het verbod om op die dag manna te verzamelen. Hoe kan iemand geconcentreerd luisteren naar de preek als de mobiele telefoon trilt omdat er een bericht binnenkomt? Ook op momenten dat iemand de tijd neemt om de Bijbel te lezen of te bidden, zowel persoonlijk als in het gezin, kan de telefoon zo makkelijk voor afleiding zorgen.

Een eenvoudige en doeltreffende leefregel is dat het gebruik van de telefoon op zondag nadrukkelijk betrekking heeft op de dienst van de Heere, uiteraard met uitzondering van noodgevallen.

AANDACHTSPUNTEN

Of iemand verantwoord gebruikmaakt van zijn mobiele telefoon heeft met veel aspecten te maken. Welke gesprekken worden er gevoerd, wat is de toon ervan en hoeveel tijd wordt eraan besteed? Nemen sms-berichten sluipenderwijs de plaats in van meer serieuze gesprekken? Op welke manier is er toezicht op het gebruik van mobiel internet? Voor welk doel wordt de camera gebruikt? Welke spelletjes en ringtones staan er op de mobiele telefoon? Wordt bij elk binnenkomend sms-bericht het gesprek met anderen onderbroken om eerst het sms'je te lezen?

Het is van belang om binnen het gezin hierover regelmatig met elkaar van gedachten te wisselen. Het volgende hoofdstuk biedt daar aanknopingspunten voor.

04.

DE VINGER AAN DE POLS

(G)EEN MOBIEL

De meeste kinderen willen voor het einde van de basisschool zelf een mobiele telefoon hebben. Voordat we dit ons kind toestaan, is het goed om te praten over onder meer de aanschaf en het gebruik ervan. Vraag aan het kind waarom het er graag een wil, wat het er precies mee wil en hoe het denkt over de kosten.

‘Nico, ik snap best dat je het niet leuk vindt als al jouw vrienden een mobiele telefoon hebben en jij niet. Toch hoef jij niet alles automatisch hetzelfde te doen als zij. Wat wil jij er precies mee? Ga je hem gebruiken om te bellen? Of vooral om spelletjes te spelen?’

Probeer boven tafel te krijgen waarom uw kind bepaalde dingen wil. Wil het graag bellen als er iets fout gaat wanneer het alleen onderweg is? Wil het net als anderen een camera op zak? Na eerst geluisterd te hebben, kunnen ouders deze motieven wegen. Wat is belangrijk voor hem? Wat vindt u als ouder er zelf van? Vervolgens besluit u om wel of niet op zijn wens in te gaan.

Soms heeft een kind al een mobieltje voordat dit met de ouders is besproken, bijvoorbeeld als een oudere broer of zus een nieuw toestel koopt en het afgedankte apparaat cadeau doet. Het mobieltje is er dan al, maar dat wil niet zeggen dat ouders het ook goed vinden dat hun kind er al op jonge leeftijd geld aan spendeert.

Elly (10) krijgt het oude mobieltje van haar zus Gea. Gea heeft haar abonnement overgezet naar haar nieuwe toestel. Helaas voor Elly krijgt zij van haar ouders geen toestemming om een nieuw abonnement te nemen. ‘Daarvoor ben je nog veel te jong. Als je op de middelbare school zit, kun je eventueel een telefoon kopen met een kaart. Dan kun je in ieder geval niet te veel uitgeven.’ Hoewel Elly nu niets met het toestel kan doen, is de eerste drempel om een mobieltje te gaan gebruiken al geslecht.

Vroeg of laat komt de vraag om een mobieltje. De leeftijd van het kind speelt mee bij de keus om hier toestemming voor te verlenen. Over het algemeen geldt: hoe ouder het kind, des te meer verantwoordelijkheid het aankan. Er is daarom geen vaste leeftijd aan te geven waarop iemand een mobieltje aankan. Het is wel verstandig niet te snel op die wens in te gaan. Ook al beschikt het kind over voldoende geld en ook al doet zich een mooie aanbieding voor, dan hoeft dat nog niet automatisch tot aanschaf te leiden.

In het gezin Lamarck heeft geen van de kinderen een mobiele telefoon. De ouders hebben overwogen dat het leven er niet rijker op is geworden sinds zo veel jongeren mobieltjes hebben en veelvuldig gebruiken. Zij hebben de principiële beslissing genomen dat er onder de 18 jaar geen mobieltje aangeschaft mag worden. Zo proberen ze rust te brengen in het gezin, zodat het als thuisbasis functioneert: een plaats waar werkelijke ontmoeting tussen de gezinsleden is.

Vraag: Een van de taken van opvoeders is het voorbereiden van jongeren op een plaats in de maatschappij. Op welke manier valt dat te combineren met het besluit dat er onder de 18 jaar geen mobiele telefoon aangeschaft mag worden?

Vraag: Kunnen we, als er in ons gezin mobiele telefoons aanwezig zijn, aangeven of ons dat meer rust in het gezin heeft gegeven? Zo niet, hebt u nagedacht over maatregelen om dat toch te bevorderen?

VERTROUWEN GEVEN EN BEGRENZEN

Voor kleine kinderen kunnen ouders nog beslissen. Dat wordt anders naarmate kinderen ouder worden. Als ze eenmaal op de middelbare school zitten, moeten jongeren ruimte krijgen om hun eigen vleugels uit te slaan. Die vrijheid hebben ze nodig, ook nu het, juist dankzij het mobieltje, mogelijk is altijd en overal contact te maken. Als oudere kinderen bijvoorbeeld steeds naar huis moeten bellen om te vertellen dat alles goed gaat, legt dat een ongezonde claim op kinderen. Ouders die hun kind te veel blijven controleren, helpen hem of haar niet om zich te ontwikkelen. Hun rol wordt steeds meer het begeleiden vanaf de zijlijn.

Het is een kunst om kinderen tijdig los te laten en gedoesteed vrijheid te geven. Opgroeende kinderen lijken namelijk al heel zelfstandig, maar overzien lang niet altijd de consequenties van hun gedrag en kunnen niet altijd goed plannen. Soms moeten ouders een stokje steken voor verkeerde bel- en internetgewoonten. Welke grenzen nodig zijn, hangt sterk af van het kind.

Marieke (16) besteedt behoorlijk wat geld aan haar mobiele telefoon. Onlangs kocht ze een nieuwe omdat ze de vorige echt te ouderwets vond. Haar zakgeld van 20 euro per maand is onvoldoende om haar beltegoed op peil te houden. Gelukkig heeft ze nu een bijbaantje en zit ze minder krap. Ze vindt het alleen waardeloos dat haar ouders zo kinderachtig doen. Sinds die keer dat ze haar vriendin tot diep in de nacht sms'te, moet haar mobieltje 's nachts op het aanrecht liggen.

Bij Harold (15) neemt het mobieltje geen grote plaats in in zijn leven. Af en toe bellen of sms'en, soms zoekt hij er even iets mee op, zoals het weerbericht, of gebruikt hij de camera. Zijn ouders stellen geen grenzen, omdat ze erop vertrouwen dat Harold er verantwoord mee omgaat.

Het ene kind gaat prima met zijn mobieltje om, terwijl een ander kind zichzelf te weinig grenzen stelt. Die verschillen zijn er in de opvoeding. Het ene kind vertrouwt je veel meer toe dan het andere. Als dingen goed gaan zonder allerlei regels is het niet nodig expliciet grenzen te stellen. Bij an-

The image shows a hand holding a silver Sony Ericsson Xperia X1 smartphone. The phone's screen displays a social media-style interface with a photo of a woman. In the background, a red and white Vodafone advertisement is visible. The ad text includes the Vodafone logo, the headline 'Hyven, mailen en chatten met de Sony Ericsson Xperia X1', a large '€0' price tag, and smaller text detailing a 2-year contract with Vodafone 27.50 and 'Zorgeloos Internet (€ 9.50)'. It also provides the website 'vodafone.nl' and the slogan 'Make the most of now'.

VOORBEELDEN VAN AFSPRAKEN OVER GEBRUIK VAN DE MOBIELE TELEFOON

- Bepaal wat een redelijk deel van je zakgeld is om te spenderen aan je mobieltje.
- Geef je telefoonnummer niet aan onbekenden en laat je nummer ook niet achter op internet, bijvoorbeeld op Hyves of op sites voor ringtones. Je kunt ongewild vastzitten aan een duur abonnement.
- Beantwoord geen berichten van onbekenden.
- Praat altijd met iemand als je berichten krijgt die beledigend of bedreigend zijn.
- Blokkeer telefoonnummers waarvan je geen berichten wilt ontvangen (zie de handleiding van het toestel of raadpleeg de winkel waar het mobieltje is aangeschaft).
- Laat een mobiele telefoon niet onbeheerd liggen; hij wordt gemakkelijk gestolen.
- Laat anderen niet 'meegenieten' van je gesprek, maar zoek een rustige plaats als je in gezelschap belt of gebeld wordt.
- Besef waarvoor je je mobiel gebruikt. Je verkering maak je niet uit per sms.
- Gebruik je mobieltje niet tijdens de maaltijd of het gezamenlijke koffie-/theemoment in het gezin.
- Laat je mobiele telefoon op zondag thuis, neem het toestel niet mee naar de kerk.
- Zet je mobiele telefoon uit op plaatsen waar dit moet: in bepaalde gebouwen (bijvoorbeeld in het klaslokaal, tijdens catechisatie of andere bijeenkomsten van de kerk).
- Gebruik de camera niet stiekem en ook niet als anderen dat niet willen.
- De sms'jes, foto's, filmpjes, wallpapers, beltonen en muziek die op je mobieltje staan, moeten verantwoord zijn, zodat je ze altijd aan je ouders kunt laten zien of horen.
- Het gebruik van een filter voor mobiel internet is net zo vanzelfsprekend als voor internet op je computer.

dere kinderen zijn grenzen juist wel nodig. Daarbij is het belangrijk om niet vanuit wantrouwen te spreken. Juist in de tienerjaren redden ouders het niet meer met controle, maar gaat het om het opbouwen van vertrouwen. Stel zo nodig randvoorwaarden en leg uit waarom het verstandig is dat een kind zich hieraan houdt (zie linkerpagina).

Welk kind het ook betreft, altijd geldt dat ouders hun kinderen bewust moeten leren omgaan met hun mobiele telefoon en alles wat daarmee samenhangt: levensstijl, geldbesteding, internetgebruik, privacy, tijdsbesteding et cetera. Opvoeden betekent in gesprek gaan over dit soort onderwerpen.

LEVENSTIJL

Er zijn grote verschillen in manieren waarop kinderen zich willen presenteren. De behoefte aan een mobiele telefoon hangt mede af van de leeftijd, de plaats in de kinderrij en de vriendengroepen waarin zij zich bewegen. Wordt er binnen de vriendengroep veel gebruikgemaakt van een mobiele telefoon, dan neemt de druk toe om er ook een te hebben. Als het in de groep meer status geeft om een nieuw model te hebben, zal een kind sneller ontevreden zijn met een ouderwets model. Het mobieltje is dan uitdrukking van een leefstijl: je hoort er bij of je hoort er niet bij.

Het is belangrijk dat kinderen niet willoos meedrijven met de groep, maar eigen keuzes maken. Een eerste mobiele telefoon zal meestal relatief simpel zijn. Al naargelang wat een kind ermee wil, zullen er meer eisen aan het apparaat gesteld worden. Praten we daarover met ons kind? Wil het het allernieuwste model om ermee te scoren in de groep? Telt het pas mee als het een flitsend apparaat heeft? Of gaat het ook om andere dingen in het contact met anderen? Heeft uw kind het gevoel dat het er mag zijn zoals hij of zij is? Uw kind hoeft zijn zelfvertrouwen niet in de eerste plaats te ontlenen aan zijn mobiele telefoon. Als het niet met alle trends meeloopt, getuigt dat juist van karakter.

Leer kinderen iets terug te zeggen als anderen hun mobiele telefoon niet cool vinden. 'Ik ga echt niet al mijn geld uitgeven aan mijn mobieltje. Nu heb ik nog geld over voor andere leuke dingen.' 'Ik hoef echt niet alles te doen

wat anderen ook doen. Ik ben geen kuddedier!' Ouders kunnen kinderen helpen om te leren bewust te kiezen, bijvoorbeeld door gerichte vragen te stellen: 'Wat zegt een mobieltje over iemand?' Probeer kinderen ervan bewust te maken dat ze een eigen mening kunnen hebben en dat ze op grond daarvan keuzes maken. Dit is iets anders dan meedrijven met het oordeel van de groep.

Vader: 'Ik vind het onnodig dat kinderen een mobieltje hebben als ze nog op de basisschool zitten. Ik heb speciaal een leentoeistel gekocht voor die keren dat mijn kinderen alleen op pad gaan, zodat ze toch kunnen bellen als er onderweg iets verkeerd gaat.'

UITGAVEN

Hoeveel geld een mobiele telefoon kost, hangt vooral af van het type en het verbruik aan belminuten en sms'jes. Vaak krijg je een mobiele telefoon (bijna) gratis als je een abonnement neemt. Door de maandelijkse abonnementskosten betaal je het toestel in de loop van de tijd terug. Er zitten grote verschillen tussen de verschillende soorten toestellen. Informatie daarover is te vinden op de sites van fabrikanten van mobiele telefoons, vergelijkingssites als www.kieskeurig.nl of www.bellen.com.

Het is goed dat kinderen zich ervan bewust zijn dat bellen geld kost. Hoe kunnen ouders of jongeren de kosten in de hand houden? Door het grote aanbod van toestellen en abonnementen is het moeilijk om door de bomen nog het bos te zien.

Een belangrijk voordeel van een telefoonkaart (prepaid) is dat de kosten erg overzichtelijk zijn. Een kind kan niet meer bellen zodra zijn beltegoed op is. Daarmee voorkom je dat een kind schulden maakt. De keerzijde daarvan is uiteraard dat het beltegoed op kan zijn op een moment dat een kind toch moet bellen.

Een nadeel van prepaidbellen is dat de belminuten meestal een stuk duurder zijn dan bij een abonnement. Wie slechts af en toe belt en toch bereikbaar wil zijn, kan prima uit de voeten met een prepaidpakket.

Vraag: Staat uw kind sterk in de groep? Welke dingen kunnen (nog meer) helpen om minder afhankelijk te zijn van het oordeel van anderen?

Als de keuze valt op een mobieltje met telefoonkaart, is het verstandig onderling te vergelijken wat bellen en sms'en kost, maar ook of het beltegoed voor een bepaalde datum op moet zijn. Is iemand van plan weinig te bellen, dan is een onbeperkt houdbaar beltegoed verstandiger.

Ook de beschikbaarheid van mobiel internet kan onderdeel zijn van de afweging. Gebruikers van een prepaidpakket kunnen daarmee meestal niet mobiel internetten. Echter, ouders die hun kind om die reden een prepaidpakket geven, moeten zich realiseren dat veel moderne telefoons ook mobiel kunnen internetten via onbeveiligde of goedkope wifi-netwerken, bijvoorbeeld via de burens, bij de bibliotheek, een tankstation of hamburgerzaak.

Bij een abonnement zijn de belminuten vaak voordeliger, maar als er een paar maanden minder gebeld wordt tikken de abonnementskosten wel door. Bij jongeren beneden de 18 jaar moeten ouders een handtekening zetten bij het aangaan van het abonnement. Een voordeel van een abonnement is dat je kunt teruglezen waar het beltegoed aan besteed is. Is dat vooral aan sms'en, aan bellen, aan dure 0900-nummers of aan sms-diensten? Als kinderen veel geld kwijt zijn aan hun mobiele telefoon is het belangrijk om dit te kunnen zien. Informatie over het opzeggen van betaalde sms-diensten is te vinden op www.smsafzeggen.nl en www.smsdienstenfilter.nl.

Op de website www.bellen.com en op www.consumentenbond.nl is veel informatie over toestellen en tarieven te vinden. Dat vergemakkelijkt de keuze voor de goedkoopste manier van bellen.

Leren omgaan met geld is onderdeel van de totale opvoeding. Praat daarom over het gebruik van de mobiele telefoon en vraag hoeveel uw kind daadwerkelijk kwijt is. 'Vertel eens, hoe gebruik jij je telefoon eigenlijk? Gaat jouw beltegoed op aan bellen of sms je liever?' 'Zou jij ook een sms'je sturen als je die ander vijf minuten later ziet?' Bespreek in welke verhouding de uitgaven aan het mobieltje staan in vergelijking tot zijn inkomsten en zijn overige uitgaven.

Vraag: Wat vindt u een redelijk deel van de inkomsten of het zakgeld dat aan de mobiele telefoon besteed mag worden?

FILTERING: WAT WEL, WAT NIET

Een mobieltje wordt steeds meer een poort tot andere media: filmpjes doorsturen en bekijken, internet, enz. Als een jongere of een volwassene gebruik gaat maken van mobiel internet is het daarom sterk aan te raden om te kiezen voor een mobieltje met internetfilter. Een filter biedt nooit een volledige bescherming en is zeker geen alternatief voor gewetensvorming en gesprekken over het omgaan met internet. Anderzijds is het onverantwoord om middelen die je kunnen beschermen tegen de zonde ongebruikt te laten.

Als een mobieltje voorzien is van een internetfilter zijn er nog steeds tal van mogelijkheden om verkeer met het toestel om te gaan. Het is voor veel jongeren aantrekkelijk dingen te doen die op het randje zijn van net goed of net niet goed. Juist daarom is het nodig dat kinderen leren niet alles op het scherm te willen krijgen. Ze moeten ook zelf filteren wat goed is en wat niet.

Laten we daarom het gesprek aangaan met ons kind hoe het ervoor zorgt dat het aan die 'goede kant' blijft. Wat vindt het kind goed? Wat kan er voor hem echt niet door de beugel? Vraag bijvoorbeeld of het zich kan voorstellen dat er jongeren zijn die niet goed met hun mobiele telefoon omgaan. Laat hem hier voorbeelden van geven en vraag hoe uw kind dat zelf denkt te voorkomen.

Wijs in deze gesprekken op de Tien Geboden als richtlijn. Wordt een van deze geboden overtreden, dan is daarmee een grens overschreden. Benoem concreet waarin het mis kan gaan. Filmpjes waarin iemand vloekt of respectloos met anderen omgaat, gaan in tegen Gods Woord. Sms'jes die anderen bemoedigen zijn goed, maar gesprekken waarin anderen zwart worden gemaakt niet.

Wijs erop dat de zonde een misdaad tegen God is en dat Hij Zich daarover vertoort. Maar wijs er ook op dat God het waard is om Hem te dienen en lief te hebben. Het allerbelangrijkste is dat kinderen persoonlijk de Heere leren dienen en van harte in Zijn wegen willen wandelen, een persoonlijke relatie met God hebben. De vreze des Heeren is het beste filter en doet wijken van het kwade.

Kinderen kunnen het bemoeizuchtig vinden als we hen waarschuwen en daar allergisch op reageren. Probeer duidelijk te maken dat uw bezorgdheid uit liefde voortkomt. Het gaat er niet om dat we hen niet vertrouwen, maar dat we weten dat met het mobieltje de wereld in je zak zit, ook het riool. Het gesprek zal dus moeten gaan over keuzes die we daarin maken.

AAN OF UIT

De ouders van Karels nieuwe vriendin komen vanavond voor het eerst op bezoek. Het is lekker weer, dus ze kunnen heerlijk in de tuin zitten. Suzannes vader is manager bij een bedrijf dat koelmachines fabriceert. De koffie is nog maar net ingeschonken als zijn mobiele telefoon gaat. Hij kijkt op het scherm, mompelt wat tegen de andere gasten en loopt al pratend dieper de tuin in. Als hij even later terugkomt, verontschuldigt hij zich: 'Een klant uit Brazilië, tja, die kun je niet laten schieten...' Nog geen tien minuten later komt het volgende telefoontje en dat ritueel herhaalt zich die avond nog een keer of zes. Als Suzanne met haar ouders weer naar huis rijdt, zegt ze cynisch: 'Nou pa, zo geeft u wel het goede voorbeeld.'

Een mobieltje staat 24 uur per dag tot je beschikking. Je kunt altijd contact hebben met vrienden, je kunt altijd spelletjes doen, je kunt altijd informatie raadplegen. Maar dat wil niet zeggen dat dit ook 24 uur per dag nodig is. Het is ook belangrijk om te slapen, te eten, te bidden, de Bijbel te lezen, stille tijd te houden, te luisteren naar de preek zonder dat je gestoord wordt. Een mobiele telefoon die altijd aanstaat, kan verhinderen dat iemand echt rustig, stil wordt of momenten van meditatie vindt.

Kinderen moeten leren hierin prioriteiten te stellen. Het kan zijn dat dit min of meer vanzelf gaat en we helemaal geen grenzen afhoeven te spreken. Doe dit dan vooral niet; kennelijk voelen de kinderen zelf deze grenzen voldoende aan. Natuurlijk zullen die grenzen van tijd tot tijd wel ter sprake komen, maar op een andere toon dan bij kinderen die regelmatig over de schreef gaan.

In dat laatste geval zullen kinderen wel richtlijnen nodig hebben. Kennelijk liggen hun prioriteiten ergens anders

dan die van ouders. Ouders moeten hun verantwoordelijkheid nemen en grenzen stellen. De kinderen kunnen die richtlijnen dan later, als ze zelf volwassen zijn, hanteren. Een van de maatregelen is bijvoorbeeld dat het mobieltje uitgaat of in de kast komt te liggen als het bedtijd is of als het zondag is. Bespreek met hen wat je met een inkomend telefoontje of sms'je doet als je met iemand in gesprek bent of als je zit te eten. De eerste neiging is om te antwoorden of te lezen, maar moet dat ook altijd direct? We leven in een cultuur waarin iedereen altijd en overal bereikbaar moet zijn. Praat erover hoe een kind dat vindt en wat dit betekent voor het gezin.

Mobieltjes kunnen een inbreuk maken op het gezinsleven. Daarom mogen ouders concrete grenzen stellen om momenten van echt samenzijn te creëren, bijvoorbeeld rond maaltijden. Ouders dienen daarbij echter zelf het voorbeeld te geven. Wat doen ouders zelf met hun telefoon als die rinkelt tijdens het eten of als zij met iemand in gesprek zijn? Moeten zij onmiddellijk hun mail checken als zij toegang tot internet hebben? Ook voor zakelijke contacten is niemand onmisbaar en mogen er periodes zijn dat iemand onbereikbaar is. Als een ouder daarover afspraken maakt met zijn werkgever of zijn collega's, zullen de kinderen zien dat het vanzelfsprekend is dat er grenzen zijn aan de bereikbaarheid.

Vraag: Bij een onderzoek in 2007 gaf 40 procent van de jongeren aan dat de mobiele telefoon het eerste is waar ze 's morgens naar kijken en het laatste waar ze naar kijken voor ze gaan slapen. Kan uw kind een poosje zonder mobiel? Wat zou zijn leven anders maken als uw kind hem een dag niet zou hebben?

TOEZICHT

Vooral bij oudere kinderen is het van belang als ouder open het gesprek in te gaan. Het gaat er niet om dat we van alles afkeuren, maar vooral dat we kinderen en jongeren sturen in het gebruik van hun mobiele telefoon. Echt controleren is niet meer mogelijk, in tegenstelling tot het gebruik van de huiscomputer waarover u wel de nodige zeggenschap heeft. Het mobieltje gaat mee naar buiten en naar de slaapkamer en onttrekt zich aan ouderlijk toezicht. Opvoeden betekent kinderen voorleven wat wel goed is en wat niet, juist als ze nog jong zijn. Om kinderen echt op te kunnen voeden is een vertrouwensrelatie nodig. Ouders moeten contact hebben met hun kinderen en hen laten meekijken bij het maken van een afweging. Vertel daarom in de basisschoolleeftijd al wat Gods geboden te maken hebben met de praktijk van elke dag. Zo wordt het geweten gevormd.

Gewetensvorming moet altijd onderdeel zijn van de totale (geloofs)opvoeding door ouders. Moderne media hebben een sterke aantrekkingskracht en spelen een grote rol bij het verleiden tot zonde. Die druist in tegen de leefregels die de Heere God in Zijn Woord heeft gegeven. In het gesprek met kinderen en jongeren moet dat de basis zijn: God heeft er recht op dat we Hem dienen. Gedoopte kinderen (en ouders) zijn apart gezet. Dat schept verplichtingen, onder andere dat, hoewel we leven *in* de wereld, we niet *van* de wereld zijn. Aan zo'n leven zal de Heere Zijn zegen verbinden.

Als ouders belijden we wel dat we een zondig hart hebben, en dat we net als onze kinderen geneigd zijn tot het kwaad. Alleen door genade zullen we zo'n leven kunnen leiden, en daarbij bidden en hopen dat ook onze kinderen nu en later de weg van Gods geboden blijven volgen. Ook als we niet meer meekijken en onze kinderen de wereld op zak hebben. Vooral de liefde tot de Heere zal ons gedrag bepalen.

Vraag: Omdat het toezicht op het gebruik van mobiel internet veel moeilijker is, is gewetensvorming meer dan ooit belangrijk. Wat betekent dit voor ons als ouders?

05.

IN PLAATS VAN EEN SLOTWOORD

*HEERE! zet een wacht voor mijn mond,
behoed de deur mijner lippen (Psalm 141:3),*

*Heere, open mijn lippen, zo zal mijn mond
Uw lof verkondigen (Psalm 51:17).*

De brochure 'Mobieltjes, de wereld op zak' is een uitgave van Mediawijzer,
platform voor genormeerd mediagebruik.

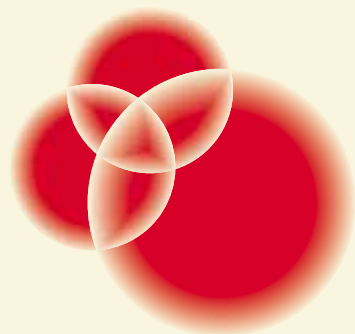
November 2009

Research: werkgroep Doordenken en Voorlichten van Mediawijzer.
Fotoverantwoording: Hantra (binnenzijde cover, pag. 22 en binnenzijde achterflap); Layar (pag. 10) en Mediawijzer.

De kerngroep van Mediawijzer bestaat uit de volgende personen:
ir. B. Visser (voorzitter), ds. J. Van Amstel, dr.ir. S.M. de Bruijn, W. Büdgen (secretaris), dr. G. van der Hoek,
ing. A. Luijk (penningmeester), C.J.B. Ritmeester, drs. W.L. van der Staaij, dr. J. Stolk en drs. P.J. Vergunst.

www.mediawijzer.nl

Stichting Mediawijzer stelt het zeer op prijs als u het werk van de stichting steunt met een vrijwillige gift. De productiekosten (ontwerp, druk, administratie) van een brochure zijn ca. € 3,- per stuk, exclusief verzendkosten. U kunt uw gift overmaken op banknummer 674099281 ten name van Stichting Mediawijzer te Apeldoorn onder vermelding van 'Gift Stichting Mediawijzer'.

< MEDIAWIJZER >

PLATFORM VOOR GENORMEERD MEDIAGEBRUIK | POSTBUS 613 | 7300 AP APELDOORN
INFO@MEDIAWIJZER.NL | WWW.MEDIAWIJZER.NL